

Nedžma Latić, studentica IV godine Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu, Fakultet menadžmenta i javne uprave, Odsjek Međunarodni odnosi

Iz slobodom natopljene zemlje niće sjeme domovine

Crna, čista svima, osim ljudskoj ruci kad na nju polegнем željna milovanja, ja, zemlja bosanska, vijekovima svjedočim koracima odbjeglih koji su preko mojih leđa bježali od neprijatelja istoka i zapada.

Mnogo zraka sunca je ogrijalo moje grumenje i bezbroj me kiša tjeralo da tečem, a ja stvorena da mirujem na svome ognjištu, uvijek skrušeno molila Boga da me nakon svakog putovanja vrati tamo gdje prvi put otvorih svoje crne oči.

I danas rado pamtim prostrane livade i još čujem iskrene osmijehe nekoć sretnog naroda. Uvijek sam u nutrini sebe nosila strah da će sjećanja jednog dana utihnuti i da će zvuk metaka nadjačati melodiju sretnih pjesama koje su se pjevale nad mojim jorganom. Ali, mi biramo šta pamtimo. Ja biram da pamtim sve. Nešto za dobre, nešto za loše dane, ne dozvoljavajući sebi da se previše radujem, niti previše tugujem. Jer svaka krajnost zaboli kada to najmanje očekuješ. Kao što me sad, dok pripovijedam svoju priču, iznova zaboljelo pitanje: Bože, je li moj pokrivač dovoljno topao za sva tijela koja iz moga zagrljaja pravo u prostranstva džennetska odlaze?

Proljeća sam uvijek voljela jer su donosila šarenilo mojim danima. Znala sam da na proljeće mogu računati svaki put kad počnem blijediti od jednoličnosti. Jednog aprila me izdala vjera da s beharom dolazi sreća, zaljubljenost i zanesenost. Od tog dana, pa do danas čeznem za dobrom, starom, zimskom monotonijom. Ratovi ne mare za godišnja doba. Nit' mare za nebo i zvijezde. Oni su najokrutnija realnost s kojom svaki čovjek te srcu drage i srcu nalik zemlje živi.

Ja sam naizgled sretnica. Mene nisu ubijali. Nisu me ugnjetavali i moje grumenje po logorima nosili. Danas me ne traže. Mogu biti u Mostaru ili u Ženevi, a da se niko ne zapita gdje li su odlutale moje crne oči. Ali niko ne zna da sam kao svjedok vremena umirala svaki put kad

primah kosti mlade, tek rođene djece. Umirala sam kad su na mene, hladnu poput novembarskog vjetra, bacali izmučene djevojke koje su me dugo, dugo natapale suzama. Sjeme suza koje nikad nije izniklo u neki lijepi, stameni cvijet i dan danas osjećam kao nešto svoje o čemu moram na sav glas govoriti, a ne mogu, jer ljudi samo sebi slične za svjedoke uzimaju. A ja, na šutnju primorana, gušim se u patnji koju sam vidjela, a zaustaviti je nisam mogla. Ne znajući čiji ću zrak sutra udahnuti, osjećala sam da sam zatočena u okovima sopstvenog bivanja, zaboravljajući šta znači sloboda.

Hronologiju događaja i njihove datume slabo pamtim jer znate, ja nisam kao ljudi. Oni žive od danas do sutra, od rođenja do smrti, a ja, ja sam samo puki svjedok čovječanstva kojem će se svi jednom vratiti. Ali, dobro se sjećam tog aprila u kojem se uznemirilo sve što biva na ovom svijetu. Odjednom su djeca sretnog, lahkog koraka postala mrki, uniformisani ljudi čije su mi teške čizme nanosile bol. Najviše me boljelo kada sam se u kišovitim danima lijepila za te iste, teške čizme, ne znajući kuda me nose. Drhtala sam od pomisli da bih jednog dana mogla stići u državu koje ne mogu nazvati svojom. Svakodnevno sam putovala znajući jedno:

Slobode nema izvan bedema domovine.

Kada sam grlila čizme naših najčasnijih sinova, tiho sam učila molitve koje će ih pratiti u svakom narednom koraku. S njima sam se osjećala sigurno znajući da hode tлом moje brdovite Bosne i moje tople Hercegovine. A kada bi preko mojih krhkih leđa prešao vojnik – kukavica, što ruši bogomolje i ubija nevine, preklinjala sam svoje tijelo da ne prati njegove stope. Zatvarala sam oči nadajući se da sanjam ružan san, a osjećala sam da se pomičem. Ponovo sam hodila uz brigu gdje ću narednog dana zanoćiti.

I opet kažem, mene nisu ubijali. Nisu me ugnjetavali i moje grumenje po logorima nosili. Danas me ne traže. Mogu biti u Travniku ili u Beogradu, a da se niko ne zapita gdje li su odlutale moje crne oči. Nisu znali da sam i ja sva bosanska. Da mirišem na ljiljane koji cvjetaju ne mareći za ratove. Nikad neću biti tuđa ma koliko me nosili od mašrika do magriba. Nisu znali, a da jesu, tražili bi način da nestanem. A ja bih ih slušala nakupljena uz čizmu nekog vojnika. I smijala se, iskreno bosanski.

Ja čuvam tijela onih koji su dali život za domovinu. Živi sam svjedok slobode kojeg nijedna vojska nije porazila. Na mojim prsima raste i svaki dan cvjeta, jedina i ako Bog da, vječno slobodna domovina – Bosna i Hercegovina.